

Ξερριζώματα: Από τόπο σε τόπο

της Σόφης Μεριά (Λίλη Γιαλέσσα-Λεοντίδη)

Η Σόφη Μεριά, δέσμια των συγκλονιστικών αναμνήσεών της, που είναι στενά συνδεδεμένες με τις ιστορικές περιπέτειες των χαμένων πατρίδων, καταθέτει τη συγκλονιστική της μαρτυρία του Ξερριζωμού και της προσφυγιάς του 1922, πρώτα με την αθώα ματιά ενός ευαίσθητου κι ανήσυχου παιδιού, μετά μέ την εκρηκτική αντίδραση της πληγωμένης έφηβης και, τέλος, με τη σκωπτική φιλοσοφική προσέγγιση του ώριμου σκεπτόμενου ανθρώπου. Τα Ξερριζώματα σημείωσαν μεγάλη εκδοτική επιτυχία και έτευχαν επαινετικών κριτικών από διακεκριμένους διανοητές του τόπου μας. Κύριος άξονας της διήγησης είναι τα βιώματα της συγγραφέως, στενά συνδεδεμένα με τη Μικρασιατική Καταστροφή, την οδυνηρή απώλεια της δικής της φαμίλιας, τα βάσανα της προσφυγιάς σε μια ρημαγμένη Ελλάδα, η ζωή και τα πρόσωπα που άφησε πίσω, η ζωή που την περίμενε εμπρός, η καριέρα, ο γάμος, η νέα της οικογένεια. Όλα αυτά, δοσμένα σ' ένα σφιχταγκάλιασμα πόνου, αγωνιστικότητας, αισιοδοξίας και χιούμορ. Η Σόφη Μεριά ξέρει να χαίρεται τα αγαθά της καθημερινής ζωής, να εκτιμά τους ανθρώπους και τις μικρές

ευγενικές προσφορές. Η διήγησή της, βγαλμένη από το σπαραγμό και τις θύμισες μιας γυναίκας πολυπλόκτης, παίρνει οικουμενικές διαστάσεις, αφού τα βιώματά της είναι επίκαιρα στις μέρες μας με τα εκατομμύρια προσφύγων που κατακλύζουν τις «αναπτυγμένες χώρες» του πλανήτη μας και αποτελούν το όνειδος του πολιτισμού μας.

Η συγγραφέας καταθέτει τις μνήμες της για να τις εξορκίσει, με απλότητα, πόνο και πάθος, αλλά και για να προσθέσει μια ψηφίδα στο μεγάλο μωσαϊκό της γνώσης και της διδαχής των νέων της εποχής μας, που χάνουν την πίστη στα αιώνια ιδανικά και στην ελπίδα για την παλινόρθωση των ηθικών αξιών στον πλανήτη μας. Η διδακτική της πρόθεση απορρέει από τη μακρά της πείρα ως καθηγήτριας στην Μέση Εκπαίδευση και τη μεγάλη της αγάπη για τα νιάτα όλης της γης. Αγαπητή στους μαθητές της και στους συναδέλφους της, αφοσιωμένη στην εργασία της και στην εθελοντική προσφορά, δίκαιη και φιλική, ξέρει να κατακτά τις καρδιές των νέων και να πείθει με το δικό της παράδειγμα του στρατευμένου μαχητή. Η έφηβη αυτή μας παρασύρει στον ανεμοστρόβιλο

των συγκλονιστικών της διηγήσεων, με τρόπο ρεαλιστικό και ψυχαγωγικό. Η τεχνική της αφήγησης της έχει την αμεσότητα του προφορικού λόγου. Ο αναγνώστης έχει την εντύπωση ότι είναι αυτόπτης μάρτυρας των εμπειριών της, συμμετέχει ενεργά στους σπαραγμούς και τις εθνικές συμφορές του τόπου μας και των ανθρώπων του, αλλά συμμετέχει και στις μικρές χαρές της οικογενειακής ζωής. Το ταξίδι της στο χρόνο και στους χώρους που βίωσε τη δίδαξε πολλά για την αξία της ζωής και της αγάπης, της συγχώρεσης και της αποδοχής. Αυτός είναι ο πόλος της πορείας της, και την εμπειρία της αυτή την εμπιστεύεται με πίστη και ελπίδα στις παρούσες και μέλλουσες γενιές. Το βιβλίο αυτό αποτελεί ύμνο στη ζωή, στον αγώνα της γυναίκας, στα πανανθρώπινα δικαιώματα, στην ειρήνη, στο αγκάλιασμα του κόσμου και στην ευτυχία του απλού ανθρώπου.

Αίλη Σκουρτσή

Η Λίλη - Γιαλέσσα - Λεοντίδη κατέγραψε σε μαγνητοταινίες την αφήγηση της Σόφης Μεριά και ανέλαβε την επιμέλεια του κειμένου.